

ZACHODNIOPOMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
W BARZKOWICACH

Weronika Rybij

Mąka

Rodzaje, typy, zastosowania

WYDAWCA:

Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

73-134 Barzkowice 2

tel. 91 479 40 10, 91 479 40 15, 91 561 37 00, fax 91 561 37 91

www.zodr.pl

ISBN 978-83-66999-55-8

Skład tekstu: Jolanta Gapys

Projekt okładki: Weronika Rybij

Druk: ZODR w Barzkowicach

Nakład: 150 egzemplarzy

Weronika Rybij

MAKA

RODZAJE, TYPY, ZASTOSOWANIA

Barzkowice, 2024

Spis treści

Wstęp	5
Jak się robi mąkę?.....	5
Rodzaje i typy mąki – Przewodnik dla każdego	5
Mąka pszenna	5
Mąka żytnia	5
Mąka orkiszowa	6
Mąka kukurydziana	6
Mąka gryczana	6
Mąka ziemniaczana	6
Mąka ryżowa	6
Jak wybierać mąkę?	6
Zastosowania mąki	7
W kuchni	7
W gospodarstwie domowym	8
W ogrodnictwie	9
W zdrowiu i medycynie naturalnej.....	9
Zdrowie i dieta	10
Wartości odżywcze różnych rodzajów mąki	10
Korzyści zdrowotne związane z różnymi rodzajami mąki.....	11
Praktyczne wskazówki.....	11
Wyjątkowe przepisy i tradycje kulinarne	12
Tradycje Kulinarne	12
Przepisy.....	13
Mączne ciekawostki	19
Bibliografia	19

Wstęp

Mąka to podstawowy produkt spożywczy, który od wieków odgrywa kluczową rolę w diecie ludzi na całym świecie, w tym i na polskich wsiach. Powstaje w wyniku mielenia ziarna zbóż, a jej rodzaj i jakość zależy od typu zboża oraz sposobu mielenia. Najpopularniejsze zboża używane do produkcji mąki to pszenica, żyto, jęczmień, owies i kukurydza. Mąka może być również wytwarzana z orkisz, gryki, ryżu czy soi, co daje szeroką gamę możliwości kulinarnych i dietetycznych.

Jak się robi mąkę?

Produkcja mąki rozpoczyna się od zbioru i oczyszczenia ziarna. Następnie ziarno jest mielone w młynie. W tradycyjnych młynach wiejskich często stosuje się kamienie młyńskie, które nadają mące unikalny smak i strukturę. W większych, nowoczesnych młynach używa się stalowych walców, co pozwala na bardziej precyzyjne kontrolowanie procesu mielenia i uzyskanie mąki o różnej granulacji i składzie.

Rodzaje i typy mąki – przewodnik dla każdego

Mąka to nie tylko jeden uniwersalny produkt – istnieje wiele jej rodzajów, z których każdy ma swoje unikalne właściwości i zastosowania. Oto przystępny przewodnik po najpopularniejszych rodzajach mąki, który pomoże zrozumieć, do czego najlepiej jej używać.

Mąka pszenna

Typ 450 (Tortowa): Idealna do wypieków ciast, ciasteczek i lekkich wypieków. Jej drobna struktura sprawia, że wypieki są puszyste i delikatne.

Typ 550 (Luksusowa): Doskonała do pieczenia chleba, bułek i pizz. Jest bardziej uniwersalna niż tortowa i nadaje się do większości domowych wypieków.

Mąka żytnia

Typ 720: Najczęściej używana do pieczenia tradycyjnego polskiego chleba żytniego. Nadaje chlebowi charakterystyczny, głęboki smak i ciemniejszy kolor.

Typ 2000 (Pełnoziarnista): Podobnie jak pszenna pełnoziarnista, jest zdrowszą opcją, idealną do ciężkich, sycących chlebów.

Mąka orkiszowa

Popularna wśród osób dbających o zdrowie, ma delikatny, orzechowy smak. Można ją używać zamiast mąki pszennej do większości przepisów, od chleba po ciasta.

Mąka kukurydziana

Świetna do pieczenia bezglutenowych wypieków, takich jak placki czy ciasta kukurydziane. Dodaje piękny żółty kolor i delikatny smak.

Mąka gryczana

Idealna dla osób na diecie bezglutenowej. Ma wyrazisty smak i jest często używana do naleśników, makaronów oraz pieczywa.

Mąka ziemniaczana

Stosowana głównie jako zagęszczacz do sosów, zup i kremów, ale również do wypieków, takich jak ciasta ziemniaczane.

Mąka ryżowa

Kolejna bezglutenowa opcja, świetna do delikatnych wypieków, naleśników i jako zagęszczacz do potraw. Jest podstawą w kuchni azjatyckiej

Jak wybierać mąkę?

Do ciast i ciasteczek: Wybierz mąkę pszenną tortową (typ 450) lub luksusową (typ 550). Do chleba i bułek: Mąka pszenna typ 550 lub żytnia typ 720 będą idealne. Do zdrowych wypieków: Pełnoziarniste mąki pszenne i żytnie (typ 2000) dodadzą wartości odżywczych. Do bezglutenowych potraw: Mąki kukurydziana, gryczana, ryżowa i ziemniaczana to doskonałe opcje.

Pamiętaj, że eksperymentowanie z różnymi rodzajami mąki może przynieść wiele radości i odkryć w kuchni. Każda mąka ma swoje wyjątkowe właściwości, które mogą wzbogacić Twoje domowe wypieki i potrawy.

Zastosowania mąki

Mąka to nie tylko podstawowy składnik wielu potraw, ale również produkt o szerokim zastosowaniu w różnych dziedzinach życia. Oto kilka popularnych i praktycznych sposobów, w jakie można wykorzystać mąkę.

W kuchni

Wypieki

Chleb: Mąka pszenna, żytnia, orkiszowa – każda z nich nadaje się do pieczenia różnych rodzajów chleba.

Ciasta i ciasteczka: Mąka tortowa (typ 450) jest idealna do przygotowywania lekkich ciast, biszkoptów i ciasteczek.

Naleśniki i placki: Mąka pszenna i gryczana są często używane do robienia naleśników, placków ziemniaczanych i innych smażonych przysmaków.

Makarony i pierogi

Makaron: Mąka pszenna semolina jest podstawowym składnikiem domowego makaronu, który można przygotować w różnych kształtach i formach.

Pierogi i kluski: Mąka pszenna jest niezbędna do przygotowania ciasta na pierogi, kluski i inne tradycyjne polskie dania.

Zagęszczanie potraw

Sosy i zupy: Mąka ziemniaczana i pszenna są często używane jako zagęszczacz do sosów, zup i kremów, nadając im odpowiednią konsystencję.

Ciasta na pierogi: Mąka gryczana lub pszenna może być używana do zagęszczania ciasta na pierogi, nadając mu odpowiednią strukturę i elastyczność.

Panierki i ciasta

Panierowanie: Mąka kukurydziana i pszenna są idealne do panierowania mięsa, ryb i warzyw przed smażeniem, co nadaje potrawom chrupiącą skorupkę.

Ciasto naleśnikowe: Mąka pszenna jest podstawowym składnikiem ciasta naleśnikowego, które można modyfikować według własnych upodobań.

W gospodarstwie domowym

Czyszczenie i polerowanie

Usuwanie tłustych plam: Mąka kukurydziana może być używana do usuwania tłustych plam z tkanin. Wystarczy posypać plamę mąką, odczekać chwilę, a następnie wytrzeć.

Polerowanie metali: Mąka może być używana jako naturalny środek do polerowania srebra i innych metali. Wystarczy wymieszać ją z wodą, nałożyć na metal, a potem wypolerować miękką szmatką.

Rękodzieło i zabawy dla dzieci

Masa solna: Z mąki, soli i wody można przygotować masę solną, która jest świetnym materiałem do tworzenia ozdób i zabawek.

Domowe farby: Mąka może być używana do tworzenia domowych farb plakatowych. Wystarczy ją wymieszać z wodą, barwnikami spożywczymi i odrobiną soli.

Kosmetyki DIY

Maseczki do twarzy: Mąka owsiana jest często używana w domowych maseczkach do twarzy jako naturalny środek oczyszczający i wygładzający skórę.

Suchy szampon: Mąka kukurydziana lub ziemniaczana może być używana jako suchy szampon, absorbując nadmiar tłuszczu z włosów.

W ogrodnictwie

Nawóz naturalny

Kompostowanie: Mąka może być dodawana do kompostu jako źródło węglowodanów, które pomagają w procesie rozkładu i wzbogacają kompost w wartości odżywcze.

Naturalne środki ochrony roślin

Środek przeciwko szkodnikom: Mąka kukurydziana może być używana jako naturalny środek odstraszcający mrówki. Wystarczy posypać nią miejsca, gdzie pojawiają się mrówki.

W zdrowiu i medycynie naturalnej

Łagodzenie podrażnień skóry

Okłady z mąki: Mąka ziemniaczana może być używana do przygotowywania okładów łagodzących podrażnienia skóry, np. po ukąszeniach owadów czy oparzeniach słonecznych.

Domowe remedia

Naturalny talk: Mąka kukurydziana może zastąpić talk do pielęgnacji skóry, szczególnie u małych dzieci, zapobiegając odparzeniom. Mąka to wszechstronny produkt, który znajduje zastosowanie nie tylko w kuchni, ale również w wielu innych aspektach codziennego życia. Dzięki różnorodności jej rodzajów, każdy może znaleźć odpowiednią mąkę do swoich potrzeb, od gotowania po pielęgnację domu i ogrodu.

Zdrowie i dieta

Wartości odżywcze różnych rodzajów mąki

Rodzaj mąki	Opis	Najważniejsze wartości odżywcze
Biała mąka pszenna (typ 450 i 550)	Najbardziej przetworzona, niska zawartość błonnika i składników odżywczych	Niska zawartość błonnika i składników odżywczych
Pełnoziarnista mąka pszenna (typ 2000)	Zawiera wszystkie części ziarna, bogata w błonnik, witaminy z grupy B, żelazo, magnez	Wysoka zawartość błonnika, witamin z grupy B, żelaza, magnezu
Mąka żytnia pełnoziarnista (typ 2000)	Bogata w błonnik, witaminy, minerały, niższy indeks glikemiczny	Błonnik, witaminy, minerały
Pełnoziarnista mąka orkiszowa	Stara odmiana pszenicy, wyższa zawartość białka i błonnika, bogata w witaminy z grupy B i minerały, łatwiej strawna	Wyższa zawartość białka, błonnika, witamin z grupy B i minerałów
Mąka kukurydziana	Naturalnie bezglutenowa, bogata w węglowodany, zawiera błonnik, witaminy z grupy B, żelazo, magnez	Błonnik, witaminy z grupy B, żelazo, magnez
Pełnoziarnista mąka gryczana	Bezglutenowa, bogata w białko, błonnik, witaminy z grupy B, magnez, żelazo, niski indeks glikemiczny	Białko, błonnik, witaminy z grupy B, magnez, żelazo

Zdrowe serce

Mąki pełnoziarniste, takie jak pszenna pełnoziarnista, żytnia i orkiszowa, są bogate w błonnik, który pomaga obniżyć poziom cholesterolu we krwi i wspiera zdrowie serca.

Kontrola wagi

Mąki pełnoziarniste są bardziej sycące niż mąki białe, co pomaga w kontrolowaniu apetytu i zapobiega nadmiernemu spożywaniu kalorii. Regularne spożywanie mąk pełnoziarnistych może przyczynić się do utrzymania zdrowej wagi.

Zdrowie układu trawiennego

Błonnik zawarty w mąkach pełnoziarnistych pomaga w regularnym wypróżnianiu się i wspiera zdrową mikroflorę jelitową, co zapobiega zaparciom i poprawia ogólną funkcję układu trawiennego.

Stabilizacja poziomu cukru we krwi

Mąki o niskim indeksie glikemicznym, takie jak mąka żytnia i gryczana, pomagają w stabilizacji poziomu cukru we krwi, co jest korzystne dla osób z cukrzycą i insulinoopornością. Spożywanie produktów z tych mąk zapobiega nagłym skokom poziomu glukozy we krwi.

Praktyczne wskazówki Wybieraj mąki pełnoziarniste

Staraj się używać mąki pełnoziarnistej zamiast białej mąki przetworzonej, aby zwiększyć ilość błonnika i składników odżywczych w swojej diecie. Pełnoziarnista mąka pszenna, żytnia i orkiszowa to doskonałe wybory.

Eksperymentuj z różnymi mąkami

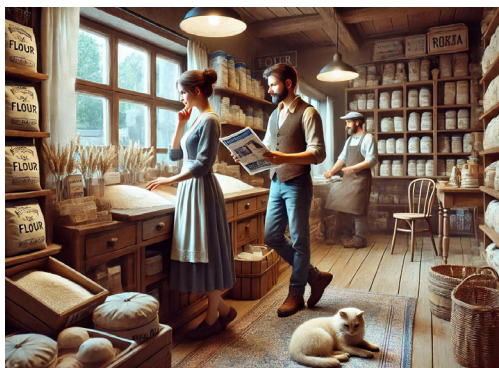
Nie bój się eksperymentować z mąką kukurydzianą, gryczaną czy orkiszową. Każda z nich ma swoje unikalne właściwości i może wzbogacić Twoją kuchnię o nowe smaki i wartości odżywcze.

Czytaj etykiety

Kiedy kupujesz mąkę, zwracaj uwagę na etykiety. Wybieraj mąki bez dodatków i konserwantów, najlepiej ekologiczne, aby mieć pewność, że są one jak najzdrowsze.

Przechowuj mąkę prawidłowo

Mąki pełnoziarniste zawierają więcej olejów, które mogą jełczeć, dlatego najlepiej przechowywać je w szczelnie zamkniętych pojemnikach w chłodnym i suchym miejscu.

Zwracaj uwagę na różnorodność

Wprowadzenie różnych rodzajów mąki do swojej diety pozwala na korzystanie z różnorodnych składników odżywczych. Różnorodność jest kluczem do zdrowego odżywiania.

Mąka to wszechstronny składnik, który może mieć znaczący wpływ na zdrowie i dietę. Wybierając odpowiednie rodzaje mąki i stosując je w codziennym gotowaniu możesz nie tylko przygotowywać smaczne potrawy, ale także dbać o zdrowie swojej rodziny.

Wyjątkowe przepisy i tradycje kulinarne

Tradycje Kulinarne

W wiejskich domach, kuchnia była zawsze sercem domu, miejscem, gdzie spotykała się cała rodzina, gdzie rodziły się wspomnienia i gdzie tworzono smaki przekazywane z pokolenia na pokolenie. W dawnych czasach pieczenie chleba czy wyrabianie ciasta na pierogi było częścią codziennego życia, a każda gospodyni miała swoje sekrety i sposoby na wyjątkowy smak swoich potraw.

Mąka była również symbolem obfitości i dobrobytu. Wiele tradycji związanych jest z pierwszym wypiekiem chleba po żniwach, który miał przynieść szczęście i urodzaj. Na wsiach wciąż żywa jest tradycja wypieku chleba w piecach chlebowych, które znajdziemy w wielu gospodarstwach.

Przekazywanie tych tradycji i przepisów jest kluczowe, aby zachować nasze dziedzictwo kulinarne. Dla młodszych pokoleń może to być nie tylko lekcja gotowania, ale również cenne doświadczenie związane z historią rodziny i regionu.

PRZEPISY

Tradycyjny Chleb Wiejski

Składniki

- 500 g mąki pszennej
- 300 ml wody
- 25 g świeżych drożdży
- 1 łyżeczka soli
- 1 łyżeczka cukru

Przygotowanie

1. W ciepłej wodzie rozpuścić drożdże z cukrem i odstawić na 10 minut.
2. Mąkę przesiać do dużej miski, dodać sól.
3. Do mąki wlać roztwór drożdżowy i wyrabiać ciasto, aż stanie się elastyczne i gładkie.
4. Przykryć ciasto ściereczką i odstawić na 1-2 godziny do wyrośnięcia.
5. Po wyrośnięciu ciasto ponownie zagnieść, uformować bochenek i przełożyć na blachę.
6. Piec w nagrzanym do 200°C piekarniku przez około 30-40 minut, aż skórka stanie się złocistobrązowa.

Placki Ziemniaczane

Składniki

- 1 kg ziemniaków
- 1 cebula
- 2 jajka
- 3 łyżki mąki pszennej
- Sól i pieprz do smaku
- Olej do smażenia

Przygotowanie

1. Ziemniaki obrać i zetrzeć na tarce o drobnych oczkach.
2. Starte ziemniaki odcisnąć

z nadmiaru wody.

3. Dodać do nich startą cebulę, jajka, mąkę, sól i pieprz, a następnie dokładnie wymieszać.

4. Na rozgrzanej patelni z olejem smażyć placki, formując z masy małe placuszki.

5. Smażyć z obu stron na złoty kolor.

Placki ziemniaczane to klasyczne danie, które gości na stołach wielu wiejskich rodzin. Często podawane są z kwaśną śmietaną lub gulaszem. To danie szybkie do przygotowania, sycące i bardzo lubiane, szczególnie przez dzieci.

Pierogi z Kapustą i Grzybami

Składniki na ciasto

- 500 g mąki pszennej
- 250 ml ciepłej wody
- 1 jajko, szczypta soli

Składniki na farsz

- 500 g kiszonej kapusty
- 200 g suszonych grzybów
- 1 cebula, sól i pieprz do smaku
- Olej do smażenia

Przygotowanie

1. Mąkę przesiać do miski, dodać sól, jajko i wodę. Wyrobić gładkie ciasto.

2. Ciasto zawinąć w folię i odstawić na 30 minut.

3. Grzyby namoczyć w wodzie, a następnie drobno posiekać.

4. Kapustę kiszoną pokroić i gotować do miękkości. Po ugotowaniu odcedzić i posiekać.

5. Cebulę zeszklić na oleju, dodać kapustę i grzyby, doprawić solą i pieprzem, smażyć razem kilka minut.

6. Ciasto rozwałkować cienko, wykrawać kółka, na każde nakładać farsz i zlepić pierogi.

7. Pierogi wrzucać na osolony wrzątek i gotować, aż wypłyną na powierzchnię.

Pierogi z kapustą i grzybami to nieodłączny element polskiej Wigilii. Ich przygotowanie to prawdziwy rytuał, często angażujący całą rodzinę.

Żur Żytni na Zakwasie

Składniki na zakwas

- 100 g mąki żytniej razowej
- 500 ml ciepłej wody
- 2 ząbki czosnku
- Skórka z chleba razowego (opcjonalnie)
- Liść laurowy, ziele angielskie

Składniki na zupę

- 1 litr bulionu mięsnego lub warzywnego
- 200 g białej kiełbasy
- 2 ziemniaki, 1 cebula
- 2 ząbki czosnku, Sól, pieprz, majeranek, Śmietana do smaku

Przygotowanie zakwasu

- 1.W dużym słoiku wymieszać mąkę żytnią z ciepłą wodą.
- 2.Dodać ząbki czosnku, skórkę z chleba, liść laurowy i ziele angielskie.
- 3.Przykryć gazą i odstawić w ciepłe miejsce na 3-5 dni, codziennie mieszając.

Przygotowanie zupy

- 1.W dużym garnku zagotować bulion.
- 2.Dodać pokrojoną w plasterki białą kiełbasę, obrane i pokrojone w kostkę ziemniaki oraz posiekaną cebulę.
- 3.Gdy ziemniaki będą miękkie, dodać zakwas (bez przypraw) i zagotować.
- 4.Doprawić solą, pieprzem, majerankiem i czosnkiem. Dodać śmietanę do smaku.

Żur żytni to klasyczna polska zupa, szczególnie popularna na Wielkanoc, ale spożywana przez cały rok. Jego kwaskowy smak i aromatyczne dodatki czynią go wyjątkowym.

Kluski Śląskie

Składniki

- 1 kg ziemniaków
- 200 g mąki ziemniaczanej
- 1 jajko, sól

Przygotowanie

1. Ziemniaki ugotować w osolonej wodzie i przecisnąć przez praszkę lub utłuc na gładką masę.

2. Masę ziemniaczaną podzielić na cztery części, jedną część wyjąć i w to miejsce wsypać mąkę ziemniaczaną.

3. Dodać jajko i sól, a następnie dokładnie wymieszać, aż powstanie gładkie ciasto.

4. Z ciasta formować małe kulki i zrobić w nich wgłębienie na środku.

5. Kluski wrzucać do osolonego wrzątku i gotować, aż wypłyną na powierzchnię. Kluski śląskie są popularnym dodatkiem do mięsnych sosów i pieczeni. Charakteryzują się delikatną, aksamitną konsystencją.

Racuchy Drożdżowe z Jabłkami

Składniki

- 500 g mąki pszennej
- 25 g świeżych drożdży
- 250 ml mleka
- 2 jajka
- 3 łyżki cukru
- Szczypta soli
- 2 jabłka
- Olej do smażenia
- Cukier puder do posypania

Przygotowanie

1. Drożdże rozpuścić w ciepłym mleku z dodatkiem 1 łyżki cukru i odstawić na 10 minut.

2. Mąkę przesiać do miski, dodać sól, pozostały cukier, jajka i roztwór drożdżowy.

3. Wyrobić ciasto, przykryć ściereczką i odstawić w ciepłe miejsce na około 1 godzinę.

4. Jabłka obrać, pokroić w cienkie plasterki i dodać do wyrośniętego ciasta.

5. Na rozgrzanym oleju smażyć racuchy, nakładając łyżką porcje ciasta.

6. Gotowe racuchy posypać cukrem pudrem.

Racuchy drożdżowe z jabłkami to popularne danie śniadaniowe lub deserowe, które cieszy się dużym uznaniem zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych.

Faworki (Chrust)

Składniki

- 500 g mąki pszennej
- 5 żółtek
- 1 łyżka spirytusu lub octu
- 200 ml śmietany
- Szczypta soli
- Olej do smażenia
- Cukier puder do posypania

Przygotowanie

1. Mąkę przesiać do miski, dodać żółtka, spirytus, śmietanę i sól.
2. Zagnieść gładkie ciasto, a następnie bić je wałkiem, aż pojawią się pęcherzyki powietrza.
3. Ciasto cienko rozwałkować i kroić na paski. Każdy pasek naciąć w środku i przewlec przez nacięcie, formując faworki.
4. Smażyć na rozgrzanym oleju, aż będą złociste.
5. Odsączyć na papierowym ręczniku i posypać cukrem pudrem.

Faworki to tradycyjny polski wypiek, często przygotowywany na karnawał i Tłusty Czwartek. Są chrupiące, delikatne i słodkie, stanowiąc doskonałą przekąskę.

Pierogi z Jagodami

Składniki na ciasto

- 500 g mąki pszennej
- 250 ml ciepłej wody
- 1 jajko
- Szczypta soli

Składniki na farsz

- 500 g jagód
- 3 łyżki cukru
- 1 łyżka mąki ziemniaczanej

Przygotowanie

1. Mąkę przesiać do miski, dodać sól, jajko i wodę. Wyrobić gładkie ciasto.
  2. Ciasto zawinąć w folię i odstawić na 30 minut.
  3. Jagody wymieszać z cukrem i mąką ziemniaczaną.
  4. Ciasto rozwałkować cienko, wykrawać kółka, na każde nakładać farsz z jagód i zlepić pierogi.
  5. Pierogi wrzucać na osolony wrzątek i gotować, aż wypłyną na powierzchnię.
- Pierogi z jagodami to sezonowe danie, które szczególnie smakuje latem, gdy jagody są świeże. Podawane z bitą śmietaną lub jogurtem stanowią wyśmienity deser.

Makaron Domowy

Składniki

- 300 g mąki pszennej typ 550
- 3 jajka
- Szczypta soli

Przygotowanie

1. Mąkę przesiać na stolnicę, zrobić wgłębienie, dodać jajka i sól.
2. Zagnieść gładkie, elastyczne ciasto.
3. Ciasto rozwałkować cienko i pokroić na paski.
4. Makaron gotować w osolonej wodzie przez 2-3 minuty.

Bułeczki Maślane

Składniki

- 500 g mąki pszennej typ 550
- 250 ml mleka, 50 g masła
- 25 g świeżych drożdży
- 2 łyżki cukru, szczypta soli
- 1 jajko (do posmarowania)

Przygotowanie

1. Mleko podgrzać, rozpuścić w nim drożdże i cukier.
2. Mąkę przesiać, dodać sól, roztopione masło i rozczyln drożdżowy.
3. Zagnieść ciasto, odstawić do wyrośnięcia.
4. Formować bułeczki, ułożyć na blasze, posmarować jajkiem.
5. Piec w nagrzanym do 180°C piekarniku przez około 20 minut.

Mączne ciekawostki

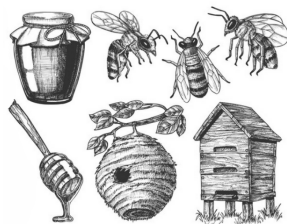
Mąka w kosmosie W 2015 roku NASA testowała pieczenie chleba w warunkach mikrogravitacji, aby umożliwić astronautom pieczenie świeżego chleba w kosmosie.

Znaczenie językowe W wielu językach, słowo „mąka” (np. „flour” po angielsku) pochodzi od słowa „kwiat” (np. „flower”), co wskazuje na delikatność i wartość produktu.

Pogańskie rytuały W starożytności mąka była często używana w rytuałach i ofiarach dla bogów, symbolizując obfitość i życie.

Bibliografia

- Baranowski B. (1977). Polskie młynarstwo. Wydawnictwo Ossolineum.
- Hamelman J. (2018). Chleb. Techniki wypieku, przepisy, wskazówki. Grupa Wydawnicza Foksal.
- Tomaszewska-Bolałek M. (2023). Tradycje kulinarne Polski. Wydawnictwo Hanami
- Makarowska M. (2015). Jedz pysznie bez pszenicy. Wydawnictwo Feeria
- Szymanderska H. (2010). Kuchnia polska. Potrawy regionalne. Świat Książki

PASIEKA

w Zachodniopomorskim
Ośrodku Doradztwa Rolniczego
w Barzkowicach

Pasieka w ZODR w Barzkowicach składa się z 16 rodzin produkcyjnych i jest pasieką rozwojową, a jednocześnie aspiruje do pasieki wzorcowej. Przyszli pszczelarze lub osoby już posiadający pewne doświadczenie w prowadzeniu pasieki mogą zgłaszać się do naszego Ośrodka w celu zapoznania się z całą gamą innowacyjnych rozwiązań stosowanych w pszczelarstwie. Skuteczne prowadzenie gospodarki pasiecznej wymaga szerokiego wachlarza umiejętności z dziedziny zarządzania i marketingu, ekonomii i prawa. Dodatkowo utrzymywanie i zwiększenie liczebności pasiek ma bezpośredni wpływ na środowisko, dlatego propagowanie tematyki związanej z pszczelarstwem jest kontynuowane przez Ośrodek. Warto propagować tradycję pszczelarską wśród społeczeństwa, należy podnieść poziom wiedzy i świadomość osób zainteresowanych tematyką pszczelarską w zakresie aktualnych szans i problemów w pszczelarstwie. Ośrodek rozwija bardzo młodą gałąź apiterapii a mianowicie tzw. Uloterapię, która jest pojęciem bardzo szerokim i oznacza używanie produktów pszczelich w tym przede wszystkim miodu, pyłku kwiatowego i propolisu do leczenia różnego rodzaju schorzeń człowieka.

Zachodniopomorski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach
73-134 Barzkowice 2
tel. 91 479 40 10; 15, 91 561 37 00-02
fax 91 561 37 91
www.zodr.pl

ISBN 978-83-66999-55-8

9 788366 999558